

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

„Oscarový“ Ladislav Grosman sa narodil pred sto rokmi

- KOŠICE 2. FEBRUÁRA 2021

Filmová verejnosť v Českej republike a na Slovensku si tento rok pripomína 55. výročie zisku prvého Oscara. Prestížnu cenu americkej filmovej akadémie za najlepší cudzojazyčný film získal v roku 1966, ako vôbec prvá československá snímka, film režisérův Jána Kadára a Elmara Klosa *Obchod na korze*. Scenár k nemu napísal, podľa vlastnej rovnomennej novely, spisovateľ **Ladislav Grosman**, ktorý sa narodil pred sto rokmi – **4. februára 1921**.

„*Ladislav Grosman sa narodil v Humennom do židovskej rodiny, čo po druhej svetovej vojne, keď začal byť literárne činný, tematicky ovplyvnilo jeho tvorbu,*“ uvádza Marián Gladiš z Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

„*Spočiatku tvoril po slovensky, od druhej polovice 50. rokov prevažne po česky, keďže od roku 1945 študoval, pôsobil a žil v Prahe. Tu postupne absolvoval dve vysoké školy – zaujímavosťou je, že v diplomovej práci, a neskôr aj v rigoróznjej práci, sa venoval psychológii reklamy.*“

Svoje poviedky a novely publikoval najprv iba časopisecky vo viacerých slovenských a českých literárnych periodikách, napríklad v Kultúrnej tvorbe, Kultúrnom živote, Slovenských pohľadoch, Mladom svete a v ďalších časopisoch.

„*Možno menej známym faktom je, že Grosmanovo najznámejšie dielo Obchod na korze vzniklo na motíve jeho skoršej poviedky Past (Pascas) z roku 1962. Podľa niektorých pamätníkov dokonca Grosman svoju svetoznámu novelu tvoril súčasne s filmovým scenárom.*“

Na jeho základe bol v roku 1965 nakrútený oscarový film *Obchod na korze*. Podľa spisovateľa a Grosmanovho blízkeho priateľa Arnošta Lustiga boli prvotné reakcie na nový film skôr negatívne – spomínal si napríklad, ako Alexander Dubček písal prezidentovi Antonínovi Novotnému, že film je urážkou Slovákov a Slovenského národného povstania, a výhrady mali aj niektorí filmoví kritici. Názor zmenili už nasledujúci rok, keď si tvorcovia filmu priniesli z 38. ročníka udeľovania Oscarov v Santa Monice pozlátenú sošku za najlepší cudzojazyčný film...

Interiérové zábery sa nakrúcali v pražských barrandovských štúdiách, exteriérové v historickom centre Sabinova na východe Slovenska. Režisér Ján Kadár pôvodne zamýšľal nakrúcať exteriérové scény v Rožňave, kde vyrastal, ale vtedajšie vedenie mesta s tým nesúhlasilo.

Po vpáde vojsk Varšavskej zmluvy do Československa Ladislav Grosman s rodinou emigroval do Izraela. Usadil sa v Tel Avive. Pôsobil ako univerzitný pedagóg – vyučoval slovenské literatúry, tvorivé písanie a scenáristiku. Ďalej časopisecky publikoval – v exilových periodikách vydávaných v Taliansku a Švajčiarsku a v izraelských denníkoch a časopisoch. Zomrel 25. januára 1981.

- SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD. ▪ Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach